

Тимофєєва Г.Ю.,

*Студент юридичного факультету
Сумського державного університету,
м. Суми, Україна.*

Науковий керівник: Рєзнік О.М., к.ю.н.

ІНФОРМАЦІЙНА ВІЙНА ЯК ПРОТИПРАВНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ІНФОРМАЦІЙНИХ ПРАВОВІДНОСИН

Одним із найбільш вагомих факторів, які визначають розвиток сучасного суспільства, є інформація та пов'язані з нею процеси. Зважаючи на здатність інформації впливати на суб'єктів та повністю змінювати поведінку людини, суспільства або держави в необхідному напрямку, існують випадки, коли позитивні властивості інформації та інформаційних технологій можуть бути використані для досягнення корисливих незаконних цілей. Особливої уваги при цьому потребує така форма конфліктної ситуації як інформаційна війна, оскільки це явище не тільки гальмує розвиток інформаційного суспільства, а й торкається практично всіх пріоритетних сфер життя в усьому світі.

Аналіз наукових праць з проблем інформаційної війни свідчить, що на сьогоднішній день не існує загальноприйнятої концепції інформаційної війни, мало того, поняття, які використовуються для визначення і вивчення феномену інформаційної війни, все ще не устоялися і можуть змінитися внаслідок іншої класифікації у майбутньому.

Найбільш повне тлумачення терміну «інформаційна війна» дав Єгоров А.М., який виділяв кілька визначень, в широкому і вузькому сенсі слова:

Інформаційна війна (протиборство) - форма боротьби сторін, що представляє собою використання спеціальних (політичних, економічних, дипломатичних, військових та інших) методів, способів і засобів для впливу на інформаційне середовище і захисту власної безпеки в інтересах досягнення поставленої мети.

Інформація сьогодні є справжньою потужною силою в руках влади. Але інформація сама по собі є сировиною. Саме цьому уряди різних держав намагаються контролювати ЗМІ з метою впливу на свідомість і дії людей. Незважаючи на це медіа повинні забезпечувати вільний неупереджений доступ розповсюдження інформації [2, с. 44].

Щоб контролювати і управляти процесами, що відбуваються в суспільстві, використовується інформаційна зброя, яка представляє собою засоби знищення, перекручення або розкрадання інформації; засоби подолання систем захисту; засоби обмеження допуску законних користувачів; кошти дезорганізації роботи технічних засобів, комп'ютерних систем.

За визначенням дослідника інформаційних війн В. Прокоф'єва, «інформаційна зброя - це способи і засоби інформаційного впливу на техніку і людей з метою вирішення завдань сторони, яка здійснює вплив» [3, с. 29].

Стратегія застосування інформаційної зброї носить виключно наступальний характер. У реєстрі сучасних технологій мережевих воєн і нових типів зброї є зброя, яка застосовується у сфері ідеології, ЗМІ, освіти, виховання, культури, пропаганди. Цією зброєю є ретельно відібрана і дозована інформація, повторена потрібну кількість разів по потрібних інформаційних каналах. Якщо зброя застосовується, значить, існує противник, який його створює, активує і направляє, і об'єкт, на який зброя націлена.

Одним із найбільш поширених та небезпечних видів інформаційної зброї є дезінформація. На сьогодні військова операція без дезінформації і психологічного тиску на супротивника з маніпуляцією світової громадської думки просто немислима. Початку військових дій завжди передували потужні інформаційні кампанії, метою яких була насамперед дискредитація супротивника і створення образу ворога.

Дезінформація (дезінформування) - це завідомо неправдива інформація, надана для більш ефективного ведення бойових дій, перевірки на витік

інформації та направлення її витоку, а також сам процес маніпулювання інформацією, введення будь-кого в оману шляхом надання неповної чи повної, але вже не потрібної інформації, а також спотворення її частини[4,с.75].

Ми вважаємо, що за допомогою саме дезінформації, яка поширюється через ЗМІ, Інтернет, телебачення, пресу та різноманітні чутки можна маніпулювати громадською думкою та свідомістю будь-якої особи. Прикладом даної позиції є події, які відбуваються зараз в Україні та Росії. Чомусь переважна більшість громадян Російської Федерації, які мають родичів та друзів в Україні бояться приїжджати до них. А це саме і свідчить, що інформаційна війна без дезінформації не може бути взагалі.

Інформаційна зброя, що постає основним засобом ведення інформаційної війни, не може використовуватися самостійно, обов'язково існують суб'єкти, що прагнуть використовувати в корисних та злочинних цілях позитивні властивості інформації та інформаційних технологій, які створювалися на користь людині, суспільству та державі.

Хотілося б акцентувати увагу, що суб'єктам інформаційної війни притаманна низка ознак, що істотно відрізняють їх від інших суб'єктів. Так, зокрема, В.К. Бутранець виділяє такі ознаки суб'єктів:

- розробку інформаційної зброї, засобів її доставки, маскування або володіння інформаційною зброєю;
- наявність у складі суб'єкта спеціальних сил або структур, що функціонально уповноважені на ведення інформаційної війни;
- наявність у суб'єкта власних інтересів в інформаційній сфері та інших сферах життєдіяльності;
- контроль суб'єктом тієї частини інформаційного простору, в межах якої він наділений першочерговим правом встановлювати норми регулювання відносин;
- існування в офіційній ідеології положень, що дозволяють суб'єкту прямо чи опосередковано брати участь в інформаційній війні.

Інформаційна зброя як засіб впливу використовується певними суб'єктами інформаційної війни, які можна класифікувати на певні групи, а саме:

1. Індивідуальний суб'єкт інформаційних відносин - фізичні особи як громадяни України, іноземні громадяни, особи без громадянства.
2. Колективний суб'єкт інформаційно-правових відносин - юридичні особи, наприклад: засоби масової інформації, органи держави, статистичні установи, архівні установи, інші структури різної форми власності.
3. Спеціальний суб'єкт - держава, особливо в міжнародно-правових стосунках виступає в якості спеціального суб'єкту інформаційно-правових відносин, що діє опосередковано, визначається завдяки поширеним інформаційно-правовим можливостям у стосунках з іншими державами.
4. Суб'єкт владних повноважень – орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень [1,с.10].

На нашу думку, на сучасному етапі в нашій країні не існує ЗМІ в повному розумінні, а існують засоби масової пропаганди й агітації, за допомогою яких ті чи інші політичні сили формують суспільну думку. Тому зростає значення узагальнення й впровадження на законодавчому та практичному рівнях сучасних підходів до забезпечення незалежності ЗМІ, обмеження впливу на них олігархічних і кланових структур, з одного боку, та протидії залежності ЗМІ - з іншого.

З метою належного розвитку інформаційного суспільства в Україні пропонуємо наступне:

- розробити стратегію розвитку інформаційного суспільства в Україні й план дій по її реалізації;
- розробити комплекс нормативно-правових актів і положень, регламентуючих інформаційні відносини в суспільстві;

- змінити характер взаємодії влади і ЗМІ (уникнути підпорядкування ЗМІ органам державної влади).

Список використаних джерел

1. Абакумов В. М. Суб'єкти інформаційних війн: поняття та види / В. М. Абакумов // Форум права. – 2009. – № 2. – С. 6 – 12.
2. Кіслов Д. В. Інформаційні війни : монографія / Кіслов ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К. : [б. в.], 2013. – 300 с.
3. Прокофьев В. Ф. Тайноеоружиеинформационнойвойны: атака на подсознание / В. Ф. Прокофьев. - М.: СИНТЕГ, 2003. - 408 с.
4. Сучасні технології та засоби маніпулювання свідомістю, ведення інформаційних війн і спеціальних інформаційних операцій : навч. посіб. / В. М. Петрик [та ін.]. – К. : Росава, 2006. – 208 с.

Резнік О.М. Інформаційна війна як протиправна діяльність суб'єктів інформаційних правовідносин[Текст] / О.М. Резнік, Г.Ю. Тимофєєва // Тези науково-практичної конференції II туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право», 18-19 березня 2015 року / Відп. за вип. Л.М. Касьяненко, А.В. Гарбінська-Руденко, Т.В. Забучинська. – Ірпінь: Видавництво Національного університету державної податкової служби України, 2015. - С. 151-155